

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemati velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemati velja: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja trisporna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 258.

V Ljubljani, v sredo 11. novembra 1885.

Letnik XIII.

Baron Gödel.

Iz Maribora, 8. novembra.

Naš državni poslanec, baron Gödel, se nam s svojim izstopom iz Hohenwartovega kluba ni nič kaj posebno prikupil. Podpisani je sam njegov volilec bil ter ima priliko prav pogosto še tudi z mnogimi drugimi volilci občevati; a reči mora, da smo se, ko nam je ta nepričakovana novica z Dunaja došla, kar s strmenjem pogledovali. Kaj je to?

Povem Vam, da treba je le majhnega migljeja od strani našega „političnega društva“, katero je gospod baron spravil s tem svojim korakom v ne malo zadrego, pa mu podpišemo in pošljemo takoj „sijajno“ nezaupnico.

Kaj bo neki on sam „za svoje volilce“ storil in storiti zamogel! Veljavna oseba je, priznamo; pravilo se nam je vedno, pri visokih krogih mu je vsaki čas prosti vstop itd., toda doslej bila nam je vsa njegova visokost in veljavnost le še prav pičlo malo na korist, tako malo, veli Štajarec, da se nič ne vidi.

Znano je dovolj, da se naše narodno-politične razmere v sedanji dobi niso nič zboljšale; pač pa se čuje prav pogosto, da se v najhujšem pritisku liberalizma ni tako z nami ravnalo, kakor sedaj. Šest let smo vedno čakali in upali, „pa naš up je šel po vodi“. Če nam štajarskim Slovencem v dobi dolgih šestih let ves Hohenwartov klub ničesa ni pridobil, bojimo se po pravici, da gospod baron sam še manj opraviiti utegne.

Sicer za danes ne rečemo nobene več, marveč hočemo počakati, kaj da bode v tej zadevi vkrenilo naše „politično društvo“. Vendar se poslužimo te podane nam priložnosti in hočemo g. baronu naštetiti nekoje naših najsilnejših potreb, da bo vedel, kaj njegovi volilci želijo in od njega pričakujejo.

Poslušajte, gospod baron!

1. V deželnem odboru Graškem nimamo Slovenci štajarski nijednega zastopnika, kar je gotovo goropadna krivica, ki se na vsak način prej ko prej odstraniti mora.

2. Istotako v deželnem šolskem svetu Graškem nihče za revnega trpina Slovence ne povzdigne svoje besede, in ta visoki šolski svet začel je ravnokar znova razširjati in siliti nemštvo po naših slovenskih šolah, da je joj in gorjé!

3. Pri c. kr. namestnji v Gradcu naj se ustanovi poseben oddelek za štajarske Slovence s slovenskimi uradniki — če nam ga že doli v Maribor ne privoščijo!

4. Predstojniki okrajnih glavarstev na Spodnje-Štajarskem: v Mariboru, Ptuj, Celju, Brežicah, Ljutomeru so vsi hudi nasprotniki slovenstva, nadomestiti se morajo eden za drugim z boljšimi, vsaj pravičnimi!

5. Pri okrožni sodnji Celjski in po vseh drugih uradih potrebiti se morajo narodu slovenskemu načelno nasprotni in pravičnim zahtevam našim sovražni možjé.

6. Zadnji čas je, da se resnično in povsod začne slovensko uradovanje.

7. Učiteljska pripravnica Mariborska postati mora slovenska. Nemci imajo itak svojo v Gradcu.

8. Posloveniti se morajo gimnazija Celjska, Mariborska in Ptujška; čo bo treba, napravijo se za Nemce paralelke.

9. Šolski nadzorniki naši morajo biti vsi vrli in zanesljivi domačini, ki imajo um in srce za slovensko šolo. „Schulvereinsko“ rovanje in kvarenje ljudstva naj se takoj ustavi. Po deželi naši Nemcev ni, toraj so nemške „Schulvereine“ šole med slovenskimi kmeti norija in sleparstvo. Po mestih so narodne šole itak vse popolnoma nemške.

10. Našim slovenskim posojilnicam, ki so za obstanek in razvoj domačega gospodarstva neobhodno potrebne, preskrbite in odprite pri deželnih in državnih denarnih zavodih kredit in vsakojako podporo!

Vidite, gospod baron! to so tisti krvavi žulji, ki nas tako grozno grozno pečejo. To so najsilnejše zahteve slovenskega ljudstva štajarskega, katero Vas je izvolilo za svojega zastopnika, in ki je ravno pri poslednjih volitvah enodušno in glasno dovolj državi in svetu dokazalo, da še živí, in tudi še za-

naprej živeti hoče; in kakor z drugimi narodi avstrijskimi darujemo cesarstvu blago svoje in kri, in tako hočemo tudi z drugimi vred zavživati vse pravice, ktere nam po natornem zakonu pripadajo!

Poznate toraj naše želje in zahteve. Potrudite se, kakor ste javno obljubili, da nam skoraj eno za drugo priborite!

Vi pa, ostali slovenski poslanci na Dunaju, prosimo Vas pri živem Bogu, ne mirujte, dokler se v naštetih točkah naše razmere na bolje ne obrnejo.

Dr. Mijo Nekdovič.

Koroški Slovenci.

(Dalje in konec.)

V omenjeni knjižuri dalje tožite, da se učiteljski pripravniki nočejo učiti slovenščine samo iz tega vzroka ne, ker se bojé, da „ne bi prišli v kak kraj, kjer bi bili razpostavljeni vplivu, ki je šoli in nemščini sovražen“. To je zopet trditev, ki jo bo tisti verjel, kateri razmer ne pozná. Vi sami jo ne verujete, sicer bi ne pisali le nekoliko strani spredaj na 9. strani, da je ljubezen do nemštva med slovenskimi Korošci toliko šnja, da so se občine že za časa grofa Hohenwarta za vpeljavo nemščine kot učni jezik potegnile. Občine, ki so kaj takega storiti zmožne, vendar ne bodo učitelju sovražne, ki bi ne znal dobro slovenščine; ravno nasprotno, še na rokah bi ga morale nositi, kajti to bi jim bil mož, kterega so si želele. Tukaj tiči zajec za drugim grmom! Vaši nemški dijaki so že preveč navzeti Slovencem sovražnega duha, kterega jim z nemškim podučevanjem že takoj v prvem razredu vcepljujete in slovenskega s tem zatirate; zarad tega se nečejo učiti slovenščine in si ž njo glave vbijati, gotovo jih pa vi tudi ne silite. Da bi vam pa tega ne bilo treba pripoznati, hoteli ste si zopet pomagati z lažjo; kajti tisto, kar pišete na 9. strani o zahtevi koroških Slovencev po nemških šolah, je ravno nasprotno z vašo trditvijo, da bi slovenski prebivalci svoje učitelje sovražili. Oboje ne more res biti, ker se ne vjema, in tukaj pa slučajno ni nobeno res in oboje de-

LISTEK.

Zadnji samotar.

Izviran zgodovinski roman.

(Spisal Podvigenski.)

(Dalje.)

Pogovor se začasno pretrga; ker naš krivonosce se je danes prvič prišel na Vigenj poklonit. Najpred seže v roko Vekoslav kot znancu od roženkranske nedelje, Vekoslav pa ga priporoči očetu Pavlu. Globoko se prikloni Ben Saruk gospodu Vigenjskemu.

„Lovro Mostovski od Nekoga, imam čast danes se predstavljati vam kot mojemu sosedu. Že dva tedna, kar sem na Gradišči; a do sedaj mi ni bilo mogoče pohoditi vas; saj veste, vaše Visokorodje, da nov naseljenec ima dosti opravila, predno si stanovanje priredi. Zdaj še le prostejše diham in prvo moje nad vse prijetno delo je obiskati vas, tem bolj, ker sem že imel čast seznaniti se z vašim veleomikanim gospodom sinom.“

Pri teh besedah objame Pavlu desnico in jo objeto drži z obema rokama.

„Gospod Poljanec, bivši rektor general-seminarja Graškega“, pravi gospod Pavel predstavljajoč Mostovskemu Poljanca.

Ben Saruk se nizko prikloni in se stegne po roki Poljančevi hotéč mu jo preponižno poljubiti; komaj se Poljanec ubrani toliki časti.

„Gospod Poljanec“, ponavlja Mostovski premišljeno in počasno, „mislim da ne po vsem neznani. Ali nisem imel časti na roženkransko nedeljo slišati vaš slavnosten govor? Ne spominam se, da bi že bil slišal kedaj tako pridigo; do solz ste me ganili. Zatoraj čestitam, gosp. Poljanec! Upam, da v vas bom imel zvestega tovariša svojih nazorov. Vaša velečastitost se bo kmalo prebričala, da Lovro Mostovski tudi ni tujec v bogoslovskih vedah.“

„Da ste mi dobro došli na mojem domu vsako uro, noč in dan, kadar vam ljubo, gospod Lovro Mostovski.“

„A tudi z vašo hišo, blagorodni gosp. Vigenjski, nadejam se, da bom ostal v najprijaznejših razmerah: mir naj vlada med sosedi, mir in sprava, to želi najsrčniše vaš sluga, kakor je želel Abraham Lotu. A to zločnost, predrzne se upati Mostovski, vezalo bo in blažilo najino prijateljstvo, gosp. Vekoslav, ki

se ima razevitati iz enakega prepričanja. Že vem, da ni je razlike v najinih nazorih, g. Vekoslav.“

„Povspeši Bog vse dobro in blago početje“, glasil se je kratek odgovor Vekoslavov.

„A, slavna gospóda“, pričné Mostovski nankrat, „slavna gospóda je bila utopljená v važne razgovore, ktere je moja nizkost pretrgala; naj slavna gospóda blagovoljno nadaljuje pričeto besedovanje. Ali smem vedeti, kaj je bil glavni predmet pogovora, kterega sem le zadnji konec slišati deloma imel čast?“

„Rekel sem, gospod grof“, začné Poljanec z nova svoje dokazovanje, „da se država v svojem javnem delovanju mora držati nazorov, ki se vjemajo z večno resnico in ker je ta le v katoliški cerkvi, sledi, da se mora strinjati z nauki te cerkve. Ste katoličan, gospod grof?“

„Mislim, da sem, ali vsaj želim biti“, odgovori Gvidon.

„Ali bi zamenjali svojo vero z lutrovo ali s kterokoli drugo?“ vpraša Poljanec.

„Nikakor ne“, pravi Gvidon.

„Zakaj pa ne? Ali ne zarad tega, ker ste prepričani, da dve nasprotujoči si veri ne moreti biti ob enem resnični, ali je ena, ali druga, ker resnica

bela laž! Kako le more človek tisto sovražiti, za kar prosi. Na strani 9. pišete, da so prosili za nemški jezik v šoli, na strani 23. vas pa ni kar nič sram trditi, da so koroški Slovenci nemščini v šoli sovražni. To je bosa in preveč prezorna trditev, da bi ž njo kaj opravili! Pač pa je poleg zločnosti in malomarnosti dijaške vaša antipatija do vsega kar po slovenščini diši, tisti vzrok, ki slabo na dijaka vpliva in ga od učenja slovenščine odvrača, ker vidi, da se mu še bolje godi in ima manj opraviti, če ne obiskuje slovenskih ur, kakor pa v nasprotnem slučaju. Tako je, gospoda moja! Tukaj v tem grmu je zajec!

Da je to res, pritrjujete nam 15 vrstic spodaj na 23. strani sami. Haderlapova spomenica odločno zahteva, da bi se morali na učiteljskih vseh tisti dijaki, ki so slovenskih starišev sinovi, ali sploh po slovenskem prebivajo, siliti, da se uče slovenščine in bi morali konečno iz tega predmeta izpit napraviti. To je vendar popolnoma opravičeno in pošteno zahtevanje, nad katerim bi se niti Zulukafri ne spotikali, vam je to že preveč, in se vam gnjusi nad njimi, če tudi je vseskozi opravičeno. „Wir versagen uns, die widerwärtige Annassung, welche in dem Begehren liegt, Söhne deutscher Eltern zwangsweise zur Erlernung der mühselig zusammengesetzten neuslovenischen „Cultursprache“ zu verhalten, nach Gebühr zu würdigen“ etc. Tako — pri slovenskih dijakih pa nasprotno delate! „Auch wir versagen uns eure widerwärtige Annassung nach Gebühr zu würdigen“. Zakaj pa se toraj tukaj upirate slovenščini? Iz samega sovraštva, kajti sami pravite, da se vam to zahtevanje gnjusi. Dalje pa sami sebe klofutate gledé tega, kar ste ravno prej trdili, rekše, da se pripravniki zaradi tega ne uče slovenščine, ker se bojé priti v slovenske nemščini in šoli sovražne kraje, tukaj pa pravite, da bi bili pripravniki preobloženi z naukom, če bi se morali še slovenščine učiti in bi jih manj dohajalo v učiteljska. Vidite, kako ste kratkih misli! Sproti pozabite v svoji slepi strasti, kaj pišete.

Na strani 27. drznete se govoriti o „Fälschung der Willensmeinung“. Tukaj vas že moramo vprašati, kdo narodno voljo po slovenskem koroškem ravno bolj kazi. Slovenci, ki se zavedajo svojih pravic in tiste odločno zahtevajo, ali pa vi Velikonemci, ki bi Slovence radi izneverili domovini, Bogu in cesarju! Vi ste ravno, ki ob vsaki priložnosti vpijete, da Slovenci hočejo nemških šol, po drugi strani, ko ste za trenutek pozabili, kar ste prej rekli, pa pravite, da si učitelji tje kaj ne upajo, ker Slovenci nemščino in šole sovražijo. Ali ni to dovelj očitno kazanje javnega mnjenja, narodne volje? Poznamo naš narod in dobro vemo, da ni tako kratkoviden in nedosleden, da bi ob enem tisto zahteval, kar sovraži in mu ne ugaja. Pač pa ste vi taki in „kakor je — sam, tako misli o drugih!“

Koroškim Slovencem se sploh ne bo prej na bolje obrnilo, kakor še le tedaj, kadar bi dobili več svojih mož v deželni odbor in deželni šolski svet! Dokler pa tega ne bo, zdihovali bodo vedno pod trdo in brezsrčno pestjo nemškega nasilstva, kajti sedanji deželni odbor in sedanji šolski svet pač ni tako sestavljen, da bi se bilo od njega kaj dobrega nadjeti. Tú je pač zastoj, naj bo na Dunaji vlada

Slovanom še tako naklonjena, naj bode ministerski predsednik tudi sam dr. Rieger in naj pride za naučnega ministra dr. Gregor; dokler Slovenci na Koroškem ne bodo spodobno zastopani v deželnem odboru in v deželnem šolskem svetu, kjer se ravno osoda slovenskih šol določuje, tako dolgo ne bodo svoj živ dan ničesa dosegli.

A slovenski zastopniki bodo težko kedaj kaj opravili v koroškem deželnem šolskem svetu. Naj bi bili vsi ljudje pravični ter dali vsakemu svoje, da, lahko bi se to zgodilo, a kaj, ko niso! Zlasti od dveh tretjin nemških prebivalcev, toraj tudi dveh tretjin njihovih zastopnikov se nimajo koroški Slovenci nikdar nadejati, da bi jim vstavne pravice v šolah priznale. Kako toraj pomagati? Tako, kakor smo že enkrat rekli, kar so štajarski Slovenci sami tirjali od graškega deželnega šolskega sveta. Kjer so Slovenci v manjšini (ali pa tudi Nemci, Lahi), tam naj se voli in postavi v šolskem deželnem zastopu odsek, kateri bo imel nalogo v šolskih rečeh samostavno za prebivalce v deželi, ki so v manjšini, odločevati ter vse opravljati, kar je potrebnega, kar sicer opravlja vsak deželni šolski svet. Mislimo, da to prav nič nemogočega ni. Je bilo le mogoče na Tirolskem celo deželno vlado v dva odseka ali oddelka nemškega in laškega (v Tridentu) ločiti in vendar dežele ne razcepiti v dva dela, ampak enoto Tirolske trdno ohraniti; zakaj li bi ne bilo mogoče tega-le z deželnim šolskim svetom storiti? Naj bi imel tak šolski odsek ali oddelk svoj sedež ali v glavnem mestu (Celoveu, Gradcu) ali kje v sredi slovenskega ljudstva, na tem bi ne bilo nič ležeče; vednim prepričkom in krivicam bi se pa tako v okolišje prišlo in vsaki oddelk ali odsek, nemški in slovenski imel bi svoje pravice in za obedo vojno narodnost bilo bi po potrebi preskrbljeno. Nemcem bi se ne bilo treba več jeziti čez trmoglavost Slovencev; Slovincem pa ne tožiti v nagajivosti in krivici Nemcev ter o vednem zatiranju po vstavi opravičene slovenščine in — mir bo v deželi kraljeval. Oj, da dalo bi se tako lahko vsem pomagati, naj bila bi le dobra in poštena volja. In to dobro in pošteno voljo želimo obema strankoma ter mir med seboj! Pax facile invenitur, si datur cuique suum.

Politični pregled.

V Ljubljani, 11. novembra.

Notranje dežele.

Dopolnilne volitve na Štajarskem in Českem za deželne zbornice so dokončane in so izvoljeni na Štajarskem v Fürstenfeldu načelnik okrajnega zastopa g. Jos. Sutter in v Voitsbergu pa nam vsem predobro znani okrajni glavar Vesteneck; oba soglasno. Ljubniška trgovinska zbornica izvolila je svojega predsednika Voglana, ravnatelja viteza Sprunga in Fürsta. Vsi izvoljeni so pristali nemško-liberalne stranke. — Na Českem so izvoljeni v Liberci kandidat nemško-narodne stranke, državni poslanec Prade z 900 od 1509 glasov. V Pisku izvoljen je kandidat českega kluba, trgovec Max Hajek, z 202 od 214 glasov. V Budějovicah pa nemški poslanec Schier s 1023 od 1046 oddanih glasov. Narodna stranka proglasila je ondanjega trgovca Effmerta za svojega kandidata;

videč pa, da bi propadla, se rajši ni volitve vdeležila.

Naloga, ki novega naučnega ministra čaka, ni tako lahka, kakor bi si jo marsikdo mislil. Sedanja večina državnega zbora zapisala si je s svetlimi črkami na dnevni red **vpeljavo verske šole!** in tudi ne misli poprej mirovati, da jo bo vpeljala. Verska šola je v državi, kakor je Avstrija, pred vsem potrebna, pa ne le Avstrija, vsaka država šol potrebuje svoji veri primernih; kajti državljani brez vere neha človek biti, ker v njem prevaga živalska stran! Ker je konservativna stranka do živnega prepričana, da se bo slaba pravica, ki je po celi državi razširjena, le tedaj zboljšati dala, če se bo v šoli zopet primeren prostor verskemu poduku odločil, kakor ga je imel v prejšnjih časih, tudi ne bo poprej odnehala, da bode naučni minister zopet skrbel za vpeljavo verskih šol, ktere so liberalci odpravili. Potrebne so, temu ne more nikdo oporekati; saj se vidi sedanja razdivjanost prostega naroda ne le pri nas, temveč po celi Avstriji — da, po celi Evropi. Pri vsem tem pa olikani Nemci niso prav nič boljši, kakor „neolikani“ Slovenci; dokaz tega, da so jih nedavno na Českem toliko na hladno posadili zaradi surovega rogovilstva in javnega nasilstva. Olikama sama, kakor jo današnji čas ponuja in priprostemu narodu podaja, ne zadostuje; tu je že treba boljše podlage, ktero pa le trdna vera dati zamore, opirajoča se na temeljno dogmo: „Ljubi Boga čez vse, svojega bližnjega kakor samega sebe!“ Kje pa je rod, da bi dandanes po tej dogmi živel? Z lučjo ga išči in ne boš ga dobil. Drobei, sami drobci nahajajo se povsod, pa tudi prav nič drugega — to je vse! Novi naučni minister imel bo nalogo skrbeti, da se drobci zopet zedinijo v celoto, na ktero se bo Avstrija lahko in brez skrbi opirala. To je pa ravno narod na krepki verski podlagi. Da, naj bi liberalcev in framasonov ne bilo! S trdno, odločno voljo se spet sezida, kar se je porušilo; se vé, da se zida počasi, kar se je v trenutku zraščilo — podirati je ravno laglje, kakor zidati.

Renan je svoje dni špisal knjigo: „Das Leben Jesu“, ki je mnogo pohujšanja napravila med Francozi in Nemci. O Slovincih se to ne dá trditi, ker tiste niso v roke dobili. A tudi v nemščini je bila kratka njena „slava“. Prišla je in velika časnikarska hvala, kakor je to že pri židih navada, jo je spremljala. Čas je minul in ž njim knjiga in njena „slava“. Nihče že ni več govoril, še manj pa se je kaj o njej pisalo; kar te dni na **Dunaji** razpostavi ruski slikar Vereščagin dve podobi iz Kristusovega življenja, kateri ste javno pozornost takoj na-se obrnili, pa ne menda zaradi svoje posehne lepote, temveč zaradi napačno razumljenega, predmeta, ktereга ste predstavljali. Prva podoba „sveta družina“ imenovana, predstavlja Jezusa kot prvorojca neke židovske družine v sredi svojih bratov in sester in njegove matere Marije, kot navadne z otroci obilno blagoslovljene žene. Vsak katoliški kristjan pa vé, da Jezus ni imel bratov in sester, ker je bil ravno edinorojeni sin iz Marije Device. Izraz „bratje in sestre“ ozira se v sv. pismu na Kristusove sorodnike iz Davidovega rodu, in je bila pri židih navada, da so se, kar jih je bilo enega rodu, med seboj bratje imenovali. Ta navada ohranila se je do dandanes tudi pri nežidih, posebno pri Jugoslovanih. Prva podoba oskrnjuje naravnost versko dogmo o Kristusovem rojstvu ter o Marijini čistosti. Druga podoba predstavlja „Jezusovo vstajenje“. To je pa naravnost smešenje vstajenja Kristusovega, kar Vereščagin tu pred očuje. Naslikal je namreč nekoga, ki kakor strasil pri grobnih durih glavo venkaj pomoli, češ, ali je vse varno ali ne. Renan je namreč trdil, da Kristus ni resnično umrl na križu, temveč, da je bil v medljevi v grobu, pa da se mu je zopet zavednost povrnila in je ušel in potem pri svojih

je le ena. In ker upate, da je katoliška prava, zavračate vsako drugo. In vendar, kako morete odobriti, da država enakopravno priznava poleg katoliške tudi druge tej nasprotujoče vere. Je-li morda laž taisto, kar resnica, ali resnica kar laž?“

„Idem non potest simul esse et non esse“, omeni važno Ben Saruk Menahem.

„Kaj pa, ko imamo v Avstriji razven katoličanov tudi drugovernikov?“ vpraša Gvidon.

„Drugovernikov?“ ponavlja Poljanec. „In koliko jih je? Komaj sedmina od vseh državljanov. A ogromna večina naj bi se vdala taki manjšini? Vdala se, pravim. Še več, da bi ta večina taki manjšini na ljubo zatajila svoje versko prepričanje? In to se zgodi, kakor brž država javno prizná drugim veram enako veljavo kakor katoliški. Ker po tem je pred državo vsaka druga ravno tako prava kakor katoliška vera, ali da govorim bolj naravnost, laž ravno tako prava kakor resnica. Ne veste li, gospod grof, da s tako tolerancijo država obsodi katoliško vero in žali verski čut vseh katoličanov, ki trdno verujejo, da ni je resnice, ne zveličanja razun v katoliški cerkvi?“

„I pa“, zavrne grof, „kako naj vendar država ravná, ko ima zraven katoliških tudi nekatoliških

podložnikov, kakor pri nas? Ne bodo li drugoverniki globoko žaljeni, ako se le katoliški veri priznava državna, javna veljava? Ali jih bo morda država hotla siliti h katolicizmu proti njihovemu prepričanju?“

„Kako ravnati?“ vpraša Poljanec. Kjer je kakor pri nas katoličanov ogromna večina, ni težko določiti, kako naj se ravná. Kjer je toliko podložnikov katoličanov, sme se gotovo tudi država smatrati za katoliško; kdo bi družine obstoječe iz sedmih udov ne imenoval katoliške, ako se en sam ud poluterani? Tako tudi pri nas — ergo: In drugoverniki so vrh tega še vsiljenci, Avstrija je bila nekaj čisto katoliška, in ako so nekteri podložniki zatajili vero očetov in sprejeli drugo, hvaležni naj bodo, da se jih v Avstriji še trpi.

„Prav“, odgovarja grof; „kako pa v onih državah, kjer se ta načela nikdar ne dajo uvesti brez nevarnega punta, ali kjer je drugovernikov polovica ali vsaj ne dosti manj kakor katoličanov.“

„Tedaj je pa najboljšje, da se država v verske reči kar nič ne vtika; toraj se vé, da se mora država s cerkveno-katoliškega, pozitivnega stališča umakniti na stališče čisto naravnega prava in naravnosti, ktero je še vedno občna podlaga vsem onim veram, ktere imenujemo kristjanske, katoliški in nekatoliškimi. Tako bi država nobene ne žalila, ker slonele bi na enem in istem naravnem redu, na katerem sloni vsaka prava krščanska vera. Zatreti bi morala le to, kar zdravim načelom naravnega prava nasprotuje in kar bi znalo nevarno biti državnemu obstanku ali družinskemu redu. A po tem takem lahko razvidite, gospod grof, da vez med cerkvijo in državo, ki je tako razkosana v razna veroizpovedanja, ne more biti več tako ozka, kakor jo nahajamo v srednjem veku. Reformacija je ono vez pretrgala ali vsaj rušila. In taka država, ki obsega več različnih ver, najboljšje stori, da se kar nič ne vtika v verske zadeve svojih podložnikov, ampak da pusti vse mirno, naj se vsaka razvija, kakor vé in zná, da le ena druge ne zavira v vživanju svojih pravic. A takim državam Avstrija ne pripada, ker ima ogromno večino katoličanov, in se zatoraj po vsej pravici imenuje katoliška, zaradi tega mora tudi v javnem, recimo, državnem delovanju in zakonodajstvu priznavati katoliške nazore. Ako se pa neče priznati, naj se boče proklicati enakopravnost različnih ver, toraj naj se vlada umakne s pozitivnega

učencih do svoje prave smrti skrit živel. To laž porabil je Verešagin za predmet svoji drugi sliki. Obe je razpostavil na Dunaji v hiši umetnikov na ogled. Dunajski nadškof je takoj zvedel o škandalu, ki se je tukaj katoliški veri zgodil in si je vse prizadeval, da bi se pohujšljive in lažnjive podobne odpravile. Vidoč pa, da z lepo nič ne opravi, kajti liberalizem zamašil si je ušesa, uprl se je takemu pohujšljivemu napadanju katoliške vere v svojem škofijskem listu, opiraje se na svojo sveto dolžnost in pravico katoliško vero povsod braniti. In to je pomagalo — podobi je slikar odstranil.

Zagrebski sodni dvor vtaknil je hrvaška poslanca dr. Davida Starčevića in J. Grzanića zaradi izgrediv v deželnem zboru, katerih sta oba poslanca obdolžena, v preiskovalni zapor.

Vnanje države.

Najnovejša vesti iz Rima sporočajo o **novi encikliki sv. očeta**, ki je izšla 1. t. m. in obravnava krščansko podlago držav.

Rusija svoje jeze nad Battenbergom ni mogla že nič več dalje prikrivati in se je po svoji moči nad njim znosila. Povedali smo že, da ga je izbacnila iz svoje armade, kjer mu je bil v vrsti med ruskimi generali prostor odločen. S tem pa Rusija še ni zadovoljna in sedaj že odločno zahteva, da se mora Aleksander tudi iz Bolgarije pognati. To bi bil po ruskih mislih edini pomoček, s katerim bi se dal mir napraviti in tudi nekaj časa obdržati. Možje ob Nevi mislijo, da Evropa tako dolgo ne bo smela brez skrbi zadremati, dokler ne bo Aleksander iz Bolgarije pregnan, njegovi pomagači pa za več let v verigah, kjer bodo imeli priložnost premišljevati minjivost tega sveta. Ali se bodo druge velesile dale od Rusije pregovoriti, je jako dvomljivo in skoraj bi rekli, da ne. Le Bismarka poglejte, kako modro molči ves čas in od daleč opazuje mravljišče balkanskega poluotoka, na katerem ravnokar vse gomazi. Vsaka druga velesila ali njeni zastopniki so že po eno zinili, le Bismark še prav nobene in prav verjetno je, da bo on prvi, ki se bo Rusom v zahtevanju za odstranitev Battenberga uprl. O Angležih in Francosih se to že sedaj vé, da jim je bolgarska rabuka po volji, ker je ravno ona začetek konca samopridnega turškega gospodarstva. Rusija bo vse poskusila, da po svojih mislih mir obrani in Aleksandra prežene, kar se ji neobhodno potrebnost zdi, pri vsem tem bo pa ona prva, ki bo morda Bolgare v krvav boj tirala. Saj je znano, da človek navadno iz ene skrajnosti zaide v drugo.

Bolgarski knez Aleksander ima srečo. Kaj se on zmeni za to, če mu je Rusija porezala generalske epaulete, če ima pa zato na angleškem dvoru temveč kredita in veljave. Znano je, da se je letos njegov brat na angleškem dvoru oženil ter vzel najmlajšo hčer kraljice Viktorije in je s tem tudi svojemu bratu, knezu bolgarskemu, več uslogo napravil, kakor si je mislil. Angleška kraljica se bo toraj iz dveh vzrokov zanj potegovala. Prvič že zaradi tega, ker ji je v bližnjem sorodstvu, drugič pa, da bo Rusom eno založila. Podpiral jo bo pa še pri vsem tem sedanji kabinet, ki ji je slepo vdan. Sploh bomo o angleških in ruskih medsebojnih spletkah še mnogo več slišali, kakor se dandanes misli. Izključenje bolgarskega kneza iz ruske vojske je angleški kraljevi dvor menda smatral za svoje lastno razžalenje in ne bode menda nikdar pripustil, da bi se dovršeno združenje Bolgarij in Istočne Rumelije zopet razdvojilo, še manj pa, da bi se Aleksander zapodil iz Bolgarije. Če bi Rusi to hoteli s silo doseči, opraviiti bodo dobili, prej ko ne, z Angleži samimi. Vse te-le spletke so pa silno vgodne za razširjanje avstrijskega vpliva po Balkanu. V Srbiji smo se v merodajnih višjih krogih že toliko vtrdili, da se vedno na avstrijsko mnenje ozi-

rajo, če tudi ga jim Avstrija malokdaj javno pokaže. Bolgari so Rusov že do grla siti, Rumunec tudi ne marajo, Srbov pa že celó ne! Kaj je toraj bolj naravnega, kakor da bi se sedaj-le prav lahko Avstrija ondi okoristila in bi si s primerno in prizanesljivo politiko kar čez noč lahko prisvojila vrhovno pokroviteljstvo čez ves Balkan, kakor ga ima Prusija čez nemško državo! To se zná, da bi Madjarov ne smela blizo pustiti, kajti že nato računijo, kako bi njihovi mogotci kar od kraja postali kraljevi guvernerji po Balkanu, kakor so bili do sedaj na tem mestu turški paše. Sedaj-le je priložnost, kakoršne nikdar več ne bo. Zapletlo bi nas morebiti tako postopanje kar h krati v vojsko z Rusi, ali ta nam najbrže tako ali tako ne izostane. Ravno Balkan bode najbrže jabolko, za katero se bomo prej ali pozneje vojskovati imeli, in to morda takoj, kakor hitro pride na Kalnokyjevo mesto drug mož.

Novi guverner Strassburški, knez Hohenlohe, došel je na svoje mesto, kjer ga je ondašnji stolni kapitelj s škofom na čelu pozdravil. Guverner je rekel: „Zahvaljujem se Vaši milosti in stolnemu kapitelju za prijazen obisk. Veseli me, da imam priložnost zastopnikom katoliške cerkve v tej deželi povedati, koliko mi je na dobrih razmerah med državo in cerkveno oblastjo ležeče. Prizadeval si bom, da jih ohranim, kakoršne so bile pod mojim sprednikom. Ako se mi to posreči, bom tem bolj zadovoljen, ker sem sam član katoliške cerkve in ker vem, da je večina prebivalcev te dežele, katerih blagor izročen je moji skrbi, katoliška.“

Izvirni dopisi.

Iz Krškega okraja, 8. novembra. (O meščanski šoli.) Ni še dolgo, ko sem čul iz zanesljivega vira, da so se občine Krškega okrajnega glavarstva vzdignile proti naši meščanski šoli s pritožbo na deželni odbor zaradi prevelikih stroškov, ki jim jih napravlja ta šola. Gotovo je le v korist dobre stvari, ako se tudi nasprotno mnenje izve; vsaj že pregovor pravi: „Resnica se le prav spozná, če se slišita oba zvoná.“

Nobena avstrijska kronovina ni brez meščanskih šol. Sosedna Štajarska jih ima kacic 10, Česka pa celó čez poldrugi sto. Že iz tega se razvidi važnost teh šol, vsaj nam velja Česka kot vzgled kulturne in premožne dežele. Meščanske šole so pa v največjem času dobile še večo praktično podlago s tem, da so se razdelile na kmetijske in obrtnijske šole. Upam, da Dolenjska dobi v kratkem samostojno kmetijsko šolo. Čujemo pa, da se bode ta šola ustanovila pri Rudolfovem. Potrebna bo toraj za tukajšnji okraj še nadalje Krška meščanska šola s kmetijskim značajem. Treba bi bilo le na tej šoli v kmetijstvu strokovnjaško izobraženega učitelja kot četrto moči in šola bi popolnoma ugajala svojemu namenu, zlasti, če bi se postavila na utrakvistično stališče. Največa napaka te šole je vendar ta, da stoji na meji, ter da imajo sosedni Štajarci ravno isto korist od nje, kakor Dolenjci, ki jo vzdržujejo. Toda s prošnjami bi se dalo doseči, da bi Breško-Sevniški okraj ali štajarski deželni odbor prinašal letni donesek k vzdrževanju te šole, z ozirom na to, da je bližnja meščanska šola na Štajarskem še le v daljnem Celji. Na ta način se vzdržuje mnogo ljudskih šol na koroško-štajarski meji od obeh dežel. Ako se pa to ne doseže, naj se pa vpelje šolnina za Štajarce.

Meščanska šola pripravlja tudi za obrtnijske državne šole, ki so tako rekoč sedaj na dnevnem redu. Posebno pri nas imamo razun duhovnov in zdravnikov že vse preveč učenega proletarijata, med tem, ko nam jako primanjkuje izurjenih domačih obrtnikov. Veliko obrt imajo skoraj sami tuji v rokah, s tem pa tudi naš kapital.

Dokaz, da so sedanji vspehi na omenjeni šoli „povoljni“, je gotovo ta, da se mnogo učencev tukajšnje meščanske šole z dobrim vspehom šola na učiteljskih in višjih razredih realke. Vsaj je obče znano, da se pride, dovršivši meščansko šolo, lahko v prvi razred učiteljske, ali pa v viši paralelni razred kake realke ali enake strokovne šole, kakor so kmetijske ali obrtnijske. Ne bilo bi toraj pametno meščansko šolo vničiti, ampak treba je okoliščine spremeniti, da okoličanom ne bode pretežkega bremena nakladala.

Iz Celovca, 10. novembra. (Pod enim klobukom!) Ginljivo je videti, v kaki lepi slogi delujejo pri nas državne in deželne oblasti z nemško-narodno stranko. „Deutscher-Verin“, „Deutscher Schulverein“, deželni šolski svet, da celó okrajni glavarji in drugi uradniki, vse to dela pod enim klobukom, ker imajo isti namen pred seboj: pomnčevanje koroških Slovencev.

Ko je nemški „Schulverein“ v oblast vzel javno ljudsko šolo na Vratih, sklenivši tako pogodbo, da mora učni jezik na tej šoli biti nemški, bilo je na času, da se oglasi deželni šolski svet in da to pogodbo razveljavi s temi ali enakimi besedami: „Nemški „Schulverein“ naj določuje učni jezik na svojih privatnih šolah, o javnih ljudskih šolah pa si država, oziroma deželni šolski svet, ne bo pustil jemati določilne pravice.“ Toda naš deželni šolski svet tega ni storil; toliko več je še pomagal braniti pravice nemškega „Schulverina“ v svojem odgovoru na gospoda župnika Vidovica na Vratih z besedami: „Auch kann nicht verschwiegen werden, dass die von der Schulgemeinde eingegangenen Verpflichtungen bezüglich der Subventionen, welche ihr von verschiedenen Seiten behufs Erleichterung des Schulhausbaues gewährt wurden, Beachtung verdienen.“ Postava pa pravi, da občina nima sama odločevati o učnem jeziku, ampak z deželnim šolskim svetom v zvezi. Kar ni moje, tega tudi prodati ne morem in ne smem, toraj tudi to ne more biti veljavno, da je občina sklenila s „Schulvereinom“ pogodbo o učnem jeziku. Da bi bile šolske oblasti koroške na svojem mestu, morale bi toraj najprej braniti svoje in državne pravice, ne pa pravice nemškega „Schulvereina“.

Še drug slučaj! Knjižura „nemškega društva“ sama pripoveduje, da je potem, ko je občina Bilčaves prosila za slovensko šolo, okrajni glavar Kronik prijel župana in ga vprašal, zakaj da je to prošnjo podpisal! Zdaj pa vprašamo: od kedaj pa spada pod delokrog okrajnih glavarjev tudi to, da župane ali druge ljudi na odgovor kličejo ali sploh izprašujejo, zakaj so to ali ono podpisali? Prošnja za poštene reči je po postavi vsakemu dovoljena, in kdor tako prošnjo podpiše, ni dolžan nikomur odgovora zavoljo tega!

Ali niso to idilične razmere na Koroškem?

Še celó liberalni zakotni lističi vplivajo na naše okrajne glavarje. Listič „Freie Stimmen“ je lani enkrat prinesel novico, da so se nekateri Slovenci zbrali na Klopinskem jezeru in peli slovenske pesmi. To je bilo hudo rogovilstvo in več ko veleizdajstvo v očeh naših Velikonemcev. Pa tudi okrajnemu glavarju v Velikovu zdele so se te nedolžne slovenske pesmice državi tako nevarne, da je poslal po vrsti dva žandarja v tisto gostilnico izpraševati, če se ni morda kaj državi nevarnega govorilo!

Tako strogo nadzorujejo nas Slovence. „Nemško društvo“ pa dela, kar hoče. Nihče jim ni branil slaviti Bismarka. Še hudemu nemško-liberalcu Hillingerju je bilo to Bismarkovanje preveč, in izstopil je iz društva; vlada pa temu društvu še ni lasa zakrivila. Tega tudi ne zahtevamo, pa to nas boli, da proti nam pa vlada vselej dobro zná strune na vso moč napeti. To priča dogodka z gospodom župnikom na Vratih. Nemškutarji so ga ovadili zavoljo neke zadeve, pri kateri je bil čisto nedolžen. Deželni predsednik pa je župniku na to ovadbo še pred preiskavo odtegnil državno župnijsko subvencijo! Iz tega vidite, da se na Koroškem meri z dvojno mero; druga mera je za Slovence, in druga za Nemce.

Slovenske poslance prosimo, naj bodo previdni. Naši Velikonemci so še vedno znali utihotapiti v merodajne kroge taka poročila, da so oni zmirom lepi in nedolžni, mi Slovenci pa grdi in hudobni. Od tod pride, da proti nam piha zmirom ojster, neprijeten veter z Dunaja.

S Pohorja, 9. novembra. (Letina in druge gospodarske reči.) Ako se sedanji čas oziramo po poljih, vidimo veliko premembo, ki se je zadnje tedne tu godila. Prej vse polno raznovrstnih sadežev, kôp in stogov, ob katerih so se gnetli marljivi delavci; sedaj je povsod vse prazno. Kmet je večinoma pospravil svoje pridelke in zdaj pregledovaje svoje žitnice, kleti in shrambe, računi na prste, kako dolgo mu bodo zalegli njegovi pridelki, ter po kupih zrnja, sočivja in krme sodi letošnjo letino.

V obče se mora šteti tu pri nas letina med dobre. Žito je bilo večinoma izvrstno in čvrstega zrnja; ker je namreč ob žetvi bilo precej suho, pa je zrnje vendar dobro dozorelo. Posebno dobro pa se je obnesla jara rž, ki je obilno in čvrstega zrnja obrodila. To daje tukajšnemu kmetu upanje, da mu prihodnje leto vsaj zaradi kruha ne bo treba skrbeti, posebno ker sta še ječmen in oves primerno obrodila.

katoliškega stališča na čisto in naravnega se naj ne vtika več v cerkvene reči. Kako krivično je to, od ene strani proklicati enakopravnost, od druge strani pa katoliško cerkev vkleniti v železni jarem nestrpljivega birokratičnega absolutizma in hoteti, da se ne bo smelo kmalo še zvoniti in cerkve odpreti brez državnega dovoljenja. Ven toraj iz cerkve in sakristije s tako državo! In tako ostane neovrgljivo: Država ali drži so ene vere in ta bodi vera državljanov, kakoršna je v Avstriji, katoliška, ali pa pusti država verske reči dotičnim veram; najhujše pa je Toleranzedikt v katoliški državi, ki hoče absolutistično vladati in tlačiti katoliško cerkev.“ Tako končá Poljanec.

Ben Saruk pa se nekako imenitno vspné z glavo in stopi na noge, kakor bi se hotel postaviti na čisto objektivno stališče in tako posredovati med Gvidonom in Poljancem, ter govori: „In necessariis unitas, in dubiis libertas. Jaz občudujem vašo logiko, gosp. Poljanec; iz vas pa, gospod grof, govori sama ljubezen in človekoljubje, vaša logika je blago sree. Tu nahajam um in sree, in to dvojje naredi moža. Deus veritas est, Deus charitas est.“

(Dalje prih.)

Turšica pri nas malokdaj dobro obrodi, pa letos še ta ni zadnja. Dozorela je dobro, le da bi jo požrešne ptice, šoje in vrane tako ne obirale. Tega mrčesa se je zadnje leta pri nas posebno veliko zaredilo, odkar jih kmet ne sme več preganjati s puško v roki. To mu brani postava, sklenjena pred par leti od deželnega zbora štajarskega. Vsled te postave ne sme živali s puško preganjati nikdo, če nima lovske pravice. Ta pa velja na leto 3 gld. in zraven pa še orožni list vsake tri leta 1 gld., vkup stane to v treh letih 10 gld. stroškov. To dobro preračunijo zakupniki lova, ter lov od občin za toliko ceneje hočejo imeti, in ga tudi dobé. Toraj se lahko reče, da so nemški liberalci s to postavo tistih 20.000 gld., kolikor blezo dobijo za lovske listine, po drugi stani vzeli iz občinskih in kmetijskih žepov. Pa vsaj imajo ti liberalci že davno navado, da nalagajo občinam in kmetu le dolžnosti, pravice mu pa odjemljejo!

Tudi planincem se letos glada ne bode bati, ker glavni pridelek njih, krompir, je prav obilno obrodil. Tega ima vsak zasebnik saj enega, tudi tak, ki razun sebe nima nikogar rediti, nikake rodbine in ne živali. Letos, hvala Bogu, ni mnogo gnjil, kar mu je drugekrat bila navada. Izjema pri njem je tudi ta, da kdor je seme menjal ter od drugod dobil „novejše vrste“, ta je letos imel posebno lep pridelek. To priča, da krompirju ugaja, če mu seme pogosto menjavamo.

Zelje je v obče bilo lepo; zato pa je tudi po bližnjih mestih, n. pr. v Mariboru, jako po ceni. Lepa debela glava 2 kr., to je cena gotovo najnižja, kar se le misliti more. Pa tudi pri zelju bila je izjema. Po nekterih krajih so ga gosenice jako objedale. Sreča, da to je bilo le bolj redko kje; zato se mora tudi tukajšni pridelek v obče med boljše šteti.

Ajde pridelek je srednji, kajti tu jo sejejo navadno na strnišča po jari ali ozimni rži. Ravno tisti čas pa je bila letos posebno suša in ajda, ki ni mogla kmalo kaliti, se je nekterim jako zapoznala; zato pa bo bolj medlega semena.

In če naznanjam srednji pridelek repe, korenja in drugega sočivja, tako sem površno popisal letošnjo letino gledé zrnja in zelenjave.

Sadje je letos bolj srednje obrodilo; posebno mošta se je malo pridelalo. Temu je pa še posebno vzrok to, ker ima naš kmet še sploh premalo sadja in še tisto je večidel slabo. Tu bi bilo treba še dosti poduka in dobrih zgledov!

Posebno malo pa je letos priraslo krme za živino in zato je cena živini na jesen jako pala. Mnogo je kmetov, ki imajo preveč živine čez zimo prerediti; zato jo pa morajo tudi dati za ceno, katero kupec ponuja.

Domače novice.

(Presvitli cesar) se je zahvalil mestu Ljubljani za vošila, ktera mu je mestni zastop izrekel ob priložnosti najvišjega godu.

(Škof Strossmayer) izrekel je svojo zahvalo Ljubljanskemu mestnemu zastopu za častitko ob Strossmayerjevi 70letnici.

(Imenovanje.) Pravni praktikant pri c. kr. deželni sodnji Ljubljanski g. Josip pl. Ducar imenovan je za avskultanta na štajarskem.

(Umrli je) blazni Oblak na Studencu pod Ljubljano nocoj ponoči v blaznici. Štiri leta preživel je revež ondi.

(Zblaznel je) krojač g. Maršalek; danes dopoldne ob 10. uri pripeljala sta ga dva redarja v deželno bolnišnico. Hotel jima je uiti in v Ljubljano skočiti.

(Vreme) se je presukalo. Predsinočnjem potegnili je mrzel veter in danes imamo že zopet ljubo solnce in jasno nebo, katerih že celó večnost nismo videli.

(O mestni seji) priobčimo poročilo jutri.

(Šolski poduk) ustavil se je za nekaj časa v Kamniku zaradi nalezljivih bolezni, ki so se prikazale med šolsko mladino.

(Krajcarska podružnica „Narodnega Doma“ v Ljubljani.) Pred nedavnim časom nam je bila prijetna dolžnost, pohvalno omenjati marljivega truda, s katerim se dosledno zanima narodno učiteljstvo za zgradbo „Narodnega Doma“ v Ljubljani. Nehvaležno bi bilo od nas ničesar omenjati o enakem zanimanju narodnega trgovstva. V oskrbi narodnih trgovcev in njihovih pomočnikov je že 49 knjižic,

40 krajcarskih in 9 desetkrajcarskih. Ni li to jasen dokaz živega zanimanja vreden, da se ga spominjamo s toplo zahvalo. — Razposlanih je sedaj blizu 400 knjižic, razprodanih 18 krajcarskih. Pretečeni teden vrnila se nam je namreč 16. knjižica pod št. 246 (poverjenik g. E. L. v drugič), 17. pod št. 175 (poverjenik g. dr. V. G.), 18. pod št. 279 (poverjenik g. R. K. v drugič), vse tri iz Ljubljane. Razun tega so poslali nekteri gg. poverjeniki nekaj manjših na svoje knjižice nabranih svot. Njihove imena in številke dotičnih knjižic objavimo, ko doposljejo še ostale svote s knjižicami vred. Lepa hvala vsem! — (Denar in oglašila pošiljati je g. dr. Josipu Starétu, blagajniku „Narodnega Doma“ v Ljubljani.) Odbor.

(Gorelo je) predvčeranjem o polunoči v Podgorici Šentjakobske fare na Savi. Pogorelo je gospodarsko poslopje obstoječe iz poda, šupe in svisli Andreju Paternostu po domače Kresonu. Kako se je zažgalo se ne vé.

(Občinsko volitev) imeli so včeraj v Žužemperku in so izvoljeni: za župana g. Jakob Dereani, za odbornike pa gg. Karol Zavodnik, Franc Pehani, Franc Valand, Franc Pečjak, Miha Čerček, Janez Pucelj, Jak. Kline in Franc Vidmar. Izvoljeni so vseskozi narodni možje.

(Potovalno predavanje) ima tajnik c. kr. kmetijske družbe g. Gustav Pirc v nedeljo, 15. t. m., popoldne v Bohinjski Bistrici.

(Duhovske spremembe v Krški škofiji.) Č. g. Janez Šavbah, do zdaj provizor v Innerteuchen, je postal župnik v Šmarjeti pri Velikoveu; č. g. Matija Randl, do zdaj provizor na Suhi, pa pride za župnika v Švabek.

(Slovenski Korošci) izročili bodo takoj po novem letu državnemu zboru prošnjo za napravo slovenskih šol, ktere naj bodo 1. katoliške, da se bodo v njih otroci izgojevali za dobre kristjane, 2. šestletno in po tej 3 do 4 leta nedeljsko šolo, ker se otrok tudi v šestih letih lahko veliko nauči, če je poduk pametno vravnin in če je učitelj mož za to; v 3 do 4 letni nedeljski šoli pa se potem prejšnji poduk ponavlja in kaj novega dostavlja; in 3. hočejo iz začetka (vsaj tri leta) slovensko šolo, da se bodo otroci tudi v svojem maternem jeziku naučili brati in pisati. Z nemščino naj se začne še le od četrtega leta naprej.

Razne reči.

— Štiristoletnico praznovali bodo v Klosterneuburgu v nedeljo, 15. t. m., v spomin kanonizacije mejnega grofa Leopolda IV.

— Japonci so se pri mednarodni razstavi v Nürnbergu odlikovali, a prav slabo opravili, kar se tiče dobička. Prodali so blaga za 28.000 mark, a njih vlada je imela pri tem stroškov 100.000 mark, posamezni razstavniki pa 40.000 mark. Sedaj so pa vse, kar niso prodali, pospravili in so šli domov preko Marselja. Takobrž jih menda ne bodo mikale razstave.

— Sablja Jurija Kastriota (Škanderbega). Dva slavna junaka ob istem času sta delala zmagojočim Osmanom silne preglavice. Na Ogerskem Ivan Huniady, v Epiru (Albaniji) pa Jurij Kastriot. Turki so vzeli njega in tri brate za talnike, in dali jim strupa, da bi počasi hiral. Škanderbeg je ostal zdrav, a bratje so mu pomrli. Po smrti očetovi je bežal v domovino, zbral okoli sobe prijatelje; in Turke večkrat hudo potolkel. Sultan

Murad II. je sam šel zoper njega v boj, a najdel je smrt. Posebno slovela je njegova sablja, s katero je glave sekal, a tudi vojaka presekal. Ko je mir nastal in bil Škanderbeg kralj v Epiru, želel je sultan Mohamed II. videti njegovo sabljo, in ta je poslal res sabljo v Carigrad. A nihče ni mogel vihteti sablje, tako velika in težka je bila. Sultan mu pošlje sabljo nazaj ter mu sporoči: sablja, katero si mi poslal, ni tvoja, ti si jo poslal le v strah mojim ljudem. Škanderbeg je odpisal sultanu: „Poslal sem pravo sabljo, katero sem imel v vojski, a roko, s katero sem jo vihtel, obdržal sem doma. Pa mislim jo še pridržati in vihteti nad Turki, da čutijo nje moč.“ Škanderbeg je umrl l. 1466 v Alesiji, in še le po njegovi smrti so se Turki polastili dežele; Epiroti (Arnavti) so pa še dandanes najboljši turški vojaki.

Telegrami.

Dunaj, 11. nov. „Fremdenblatt“ pravi, da je vse govorjenje o bodočem izstopu ministra Pinota, Falkenhayna, kakor tudi besedičenje o bodoči preosnovi kabineta popolnoma izmišljeno.

Niš, 11. nov. (Uradno). Bolgarska sporočila o prestopu meje so neresnična; srbski vladi ni potreba povoda za vojsko še le iskati. Bolgarsko postopanje daje ji že več časa povod zato, da se bo pri napovedi vojske lahko sklicovala na stvarne razloge, kedar pride ugodni čas. Srbija drži se vedno državne politike. Bolgarska opira se pa le na vstajo.

Sofija, 11. nov. Novica, da se misli knez odpovedati kroni, je nevtemeljena.

Rim, 11. nov. Za poslanika na Dunaj pride Nigra.

Umrli so:

7. uov. Liza Banove, livarjeva hči, 8 dni, Cesta v mestn log št. 4, jetika.

8. nov. Janez Garvajš, klobučar, 73 let, Poljanski nasip št. 50, Marasmus. — Apolonija Pavlič, kurjačeva žena, 52 let, Reber št. 9, sušica.

Tuji.

9. novembra.

Pri **Matlju**: Emil Kränzlein, trgovec, iz Erlangena. — S. Wechsler, trgovec, iz Grada. — Franc Havliček, trgovec, iz Maribora. — Krausenek, iz Trsta. — Mat. Deutsch, knjigovodja, iz Trsta. — Rogoz, zasebnik, iz Metlike. — Klug, majorjeva soproga, iz Ljubljane.

Pri **Stonu**: Jakob Weissenboeck, trgovec, iz Monakovega. — C. Eisler, trg. pot., z Dunaja. — Franc Segalla, trg. pot., iz Dornbirna. — Henrik Svoboda, c. k. polkovnik, iz Trbiža. — Moric Scheyer, gojzdar, iz Rateč. — Matej Modic, posestnik, z Notranjskega.

Pri **Bavarskem dvoru**: Anton Benigher, konjsk kupec, iz Trsta. — Jurij Inderist, konjski kupec, iz Beljaka. — Janaz Šlibar, posestnik.

Pri **Južnem kolodvoru**: Gregor Lach, zasebnik, iz Lake.

Pri **Virantu**: Šusteršič, posestnik, iz Semiča.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

11. novembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82 gl. 45 kr
Srebrna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	82 „ 85 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	109 „ 15 „
Papirna renta, davka prosta	99 „ 80 „
Akcije avstr.-ogerske banke	866 „ — „
Kreditne akcije	281 „ 90 „
London	125 „ 65 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleond.	9 „ 98 1/2 „
Ces. cekini	5 „ 95 „
Nemške marke	61 „ 80 „

V Katoliški Bukvarni v Ljubljani se dobiva nova knjiga:

STAVBINSKI SLOGI, ZLASTI KRŠČANSKI, NJIH RAZVOJ IN KRATKA ZGODOVINA, Z DODATKOM O ZIDANJI IN POPRAVLJANJI CERKVA.

V tekstu 145 slik in 40 tabel s 305 slikami.

Spisal

J. FLIS,

špiritual v knezo-škof. duhovenskem semenišči.

Vsa knjiga obsega 33 pól v četvorki in velja 6 gld. 50 kr.